

21. Sa(n)jam knjige u Istri - Pulski festival knjiga i autora

PREDSTAVLJENA KNJIGA BORISA DEŽULOVIĆA "RAZGOVORI SA SMOJOM"

Boris Dežulović: Bio je to razgovor o Smojinom životu, ali i o životu kao pojavi

Smoje je u Splitu bio šutnut ko zadnji pas!

Prvo je 90-ih bio personifikacija zla, četnik, jugokomunist, orjunaš, autonomaš, a danas ga se nekritički glorificira i izlijeva u bronci. Zato i ova knjiga; da se Smoju vrati di mu je i misto. Bio je čovjek s greškom, fantastičan reporter i odličan pisac, naglasio je Dežulović • Nije mogao izaći na ulicu, a da ga bilo koja budala ne izvrijeđa i ispsuje; njega čije su serije praznile ulice, kazao je Predrag Lucić

PULA - Prvo je 90-ih bio personifikacija zla, četnik, jugokomunist, orjunaš, autonomaš, a danas ga se nekritički glorificira, traje izlijevanje Miljenka Smoja u bronci; gdje će biti ulica s njegovim imenom, gdje spomenik, gdje izabrana djela. Zato i ova knjiga; da se Smoju vrati di mu je i misto.

Život kao pojava

Bio je čovjek s greškom, fantastičan reporter, odličan pisac, iako nije sve što je napisao bilo antologijski. Za početak, trebalo bi prvo pročitati Smoju, a tek ga onda smjestiti na police, rekao je sinoć u punom Crvenom salonu na pulskom sajmu na predstavljanju svoje knjige "Razgovori sa Smojom" feralovac, nagrađivani novinar i književnik Boris Dežulović, koji je s kulturnim splitskim reporterom i autorom antologijskog "Malog i Velog mista" u Supetru na Braču vodio višednevni razgovor tri mjeseca prije Smojine smrti, u ljeto 1995. godine.

- Znali smo to ljeto za strašnu dijagnozu i da prognoze nisu dobre. Bio je to razgovor o Smojinom životu, ali i o životu kao pojavi. On nije imao ugrađenu ručnu kočnicu. Nije bilo zabranjenih tema i pitanja, osim jednog - pitanja o Borisu Dvorniku, njegovom najboljem prijatelju koje je politika razdvojila. Nije htio da se to objavi, ali mi je rekao da ne diram Borisa Dvornika; obožavao ga je i volio kao sina do smrti; nije dopuštao da ga se napada, nastavio je Dežulović.

Taj, kako je rekao, testamentalni intervju objavljen je prvo u Feralu u 14 nastavaka; u kolovozu ove godine integralno ih je u knjizi objavila riječka izdavačka kuća Adamić, a o potražnji govori i činjenica da je sinoć u Puli predstavljeno njeno svježe drugo izdanje.

Dežulović je rekao da je sve počelo u veljači 1992. godine, tri mjeseca nakon jedinog granatiranja Splita, kada je posjetio Smoju na njegov 69. rodendan, želeći napra-

U odvojenim sobama, ali zajedno u klozetu

Govoreći o Smojinom odnosu prema Lepoj, Dežulović je kazao: "To je velika dirljiva ljubavna priča. Bila je epska i romaneskna. Bili su, zapravo, dva književna lika. Starinska veza. Bili su 50 godina partneri, a spavali su u odvojenim sobama. Lepa je govorila: 'On bi to svaku večer, a ovako me mora zavest'. Nema dirljivije slike ljubavi od jutra gdje on u klozetu sjedi na školjci, a ona na bukalinu. U odvojenim sobama, ali zajedno u klozetu, nasmijao je publiku Dežulović, dodavši da je ona (odnosno Ona) Smoji bila ne samo ljubavnica i žena već i najbolji prijatelj, ali i koautorica nekih važnih likova, poput Bepine i Luigija te Anđe Vljajine.

viti s njim mini intervju samo s jednim pitanjem - zašto se nije oglašio o granatiranju Splita.

Ruševina samog sebe

- Moj je gnjev popuštao. Posramio sam se kad me dočeka čovjek koji je bio ruševina samog sebe. Ispred sebe sam vidio shrvanog i uništenog čovjeka koji je izgubio tlo pod nogama, kazao je Dežu-

lović. Smoje je prestao pisati na dan kad mu je došao krvavi mladić kojeg su gardisti gotovo nasmrtno pretukli na ulici samo zato što je bio u automobilu s bratom poznatog splitskog odvjetnika Mirka Franceschija koji je uvijek branio najslabije, pa i Feral prvo pred komunističkim, a kasnije i pred Tudmanovim sudovima. Smoje je bio slomljen mladićevom pričom i saznanjem da ona u Splitu tada bila uobičajena, ali i time da premlaćeni mladić nije htio da se o tome piše da ne bi imao problema.

- Ovi razgovori idu u dahu, jedni su od najživljih tekstova i danas. Posebno mi se urezala Smojina sintagma "smrad sile"; i oko redakcije su se uvijek vrtjeli žbiri, uhode, otvoreni nasilnici, kazao je u nastavku feralovac Predrag Lucić.

Na pitanje direktora i glavnog urednika izdavačke kuće Dragana Ogurlića kako je došlo do Smojine suradnje s Feralom nakon što su i on i budući feralovci potjerani iz Slobodne Dalmacije, Lucić je odgovorio: "Smoje je došao u Feral najprirodnije moguće, na ideju Viktora Ivančića. Smoje je bio u Splitu šutnut ko zadnji pas. Nije mogao izaći na ulicu, a da ga bilo koja budala ne izvrijeđa i ispsuje; njega čije su serije praznile ulice, kazao je Lucić. Boris Dežulović je dodao: "Njemu je publika okrenula leđa i on je postao dio pokreta otpora nadolazećem fašizmu".

Zoran ANGELESKI